

Pasvalio Petro Vileišio gimnazija
Vilius Baltrukėnas
3e klasės mokinys

Prozos kūriniai

M. Katiliškio viešosios bibliotekos konkursui

Pasvalys
2002

Vilius Baltrukėnas

Voriukas

Nublukusiais tapetais klijuotos sienos kamputyje tupėjo voriukas. Jis buvo toks mažas ir menkas, kad turbūt dėl to neturėjo vietos prisiglausti nei pas kitus voriukus, nei pas voriukes.

Neretai jis nusileisdavo savo voratinkliniu siūlu ant akacijos lapo pasišildyti prieš šiltus saulės spindulius, bet apjūtęs menkiausią pavojų sprukdavo į savo kamputį. Vakaraus voriuką apšviesdavo stalinės lempos atšvaitai, bet jis nereaguodavo. Nereaguodavo nei į popieriaus gniužulų atakas, nei į iš timpelės paleistus trintuko gabalėlius.

Bėgo dienos. Voriukas šildančią saulę pasitikdavo ant akacijos lapo, o ilgesingos naktys jam būdavo ramus apmąstymų laikas.

Vieną dieną voriuko kamputyje nebebuvo. Jaučiausi, lyg kažko būčiau netekęs, kažką praradęs. Tas kasdieninis voriuko laukimas buvo skaudžiai saldus, ir štai suvokei, kad voriuko nebėra...

Matyt, ir voriukas turėjo jausmus.

Pilkšius

Dar prisimenu jį mažą ir dažnai pagalvoju ,koks jis man buvo geras ir tikras draugas.

Pilkšius greitai augo,jo jaunystė buvo tokia kupina nuotykių ,kad retas šuo tai galėjo patirti savo gyvenime.

Viskas prasidėjo nuo to,kai kaimynė Albina parsivežė Pilkšių iš kaimo į čionykštį vienkiemį. Pilkšius šėlo lyg padūkęs,dažnai ištisas dienas jis praleisdavo su manimi, lakstydavome po laukus,pievas,po geltonųjų rapsų plantacijas...

Galiausiai ponios Albinos kantrybė trūko:visi tie barniai su kaimynais,Pilkšiaus elgesys kambaryje privedė prie to ,kad šunelis buvo įkalintas šalia didžiulio ūkinio pastato, kur aplinkui krypauja žąsys,kur išbadėjusios karvės balsas vilnija daugiabučių link...

Šalia ūkinio pastato jau nuo senų laikų stovėjo didžiulė būda, kurioje ir apsigyveno mano mylimasis Pilkšius.Prie ilgos ir sunkios grandinės Pilkšius apsirato, nors kelias savaites ištisas naktis skalijo neapkęsdamas to nepažįstamo ir didžiulio antkaklio.Bėgo laikas...

Ilgomis vasaros dienomis aš praleisdavau laiką su Pilkšiumi prie jo didžiulio guolio.

Kartkartėmis Albina leisdavo Pilkšių pavadžioti, o tai jis labai mėgdavo.

Ateidavo ankstus šeštadienio rytas ir aš pasiėmęs meškerykotį su muilo gabalėliu tekinas lėkdavau prie Pyvesos krantų, prie mėgstamiausios Pilkšiaus maudyklės.Pakeliui lydimi vieversių chorų,kaitriųjų saulės spindulių mes pasiekdavome Pyvesos vandenį.Pilkšius lyg pašėlęs šokdavo į gaivinantį upelės vandenį ir keliskart perplaukdavo Pyvesą tai į priekį ,tai vėl atgal...

Žinoma, alinant kaitriai vasaros saulei neiškęsdavau ir nerdavau su gabalėliu muilo į vandenį paskui Pilkšių.O kaip jis nekęsdavo putojančių muilo putų!Bet mano ryžtas ir nuoširdžiausi norai priversdavo Pilkšių išsimaudyti.

Kai trumpai šunelį palikdavo neapkenčiamos blusos, sėdėdavome saulės atokaitoje ir laukdavome plūdės virpesio... Atsistojęs ant užpakalinių savo kojų šunelis kantriai laukdavo žuvelioko.Tarp ilgų vandens kaspinių mano masalą stebėdavo raudonakės kuojos,kurios nesusilaikydavo nuo gardaus žiogo kašnelio ir puldavo tiesiai ant aštraus kabliuko...

Še tau kad nori, Pilkšius godžiai rydavo raudonakes kuojas ir kaskart lyžteldavo man veidą savo seilėtu liežuviau.

O kas dėdavosi vakarais ,kai Pilkšius gainiodavo vištas pešiodamas joms plunksnas...Neretai Albina susilaukdavo skaudžių žodžių, tad

labiausiai kentėdavo šunelis. Kartais jo neleisdavo vedžioti ištisas savaites.

Kai ateidavo ilgi ir šalti žiemos vakarai, Pilkšius kantriai laukdavo ponios Albinos, kuri jam atnešdavo karštos grikių košės :” Karšta, Pilkšiau, pūsk!”, -sakydavo Albina .Ir šunelis riedamas snukelį lakdavo.

Kai lauke būdavo labai šalta ir pūga apsilankydavo Pilkšiaus guolyje, surinkdavau vakarienės likučius , įmesdavau kauliukų į kibirėlį ir įmušdavau kiaušinuką. Tai būdavo gardžiausias šunelio ēdalas! Neretai aš jį matydavau drebantį iš šalčio ,todėl atnešdavau jam glėbį šiaudų ir įgrūdavau į jo guolį. Kokia tada būdavo laimė!

Bėgo laikas... Ištisi mėnesiai mane su juo skirdavo - tai mokslai ,tai kelionės ,bet pabūti su Pilkšiumi, apkabinti jį lyg brangiausią draugą atsirasdavo laiko.

Dabar gerai nepamenu, kada paskutinį kartą mačiau savo vaikystės bičiulį, bet grįžęs iš universiteto iš Albinos sužinojau, jog jis papuolė po traktoriaus ratais...

Skaudu buvo ne tik man ,bet ir Albinai.

Mirtis buvo staigi, ir gerai, nes ir jam būtų buvę skaudu palikti mane, ištikimą savo draugą...

Dar iki šiol mūsų draugystę nešioju širdyje ir branginu vienintelę nuotrauką, kurioje aš laikau Pilkšių apkabinęs.

Vilius Baltrukėnas

Atšvaitai

Iš toli, gal iš pačios tolimiausios pasaulio vietos ėjo žmogus. Pavargęs, suglebęs, nerangūs jo žingsniai ir nuleista galva rodė, jog jis netenka jėgų. Smarki ir šalta pūga dar labiau sunkino kelionę.

Buvo naktis. Rodos, keleivis tuoj tuoj kris į baltą pusnį ir užmigs. Užmigs net nesupratęs, kodėl užmigo. Staiga jis pakėlė galvą, tarytum pajutęs savyje stiprybę. Jo žingsniai paspartėjo. Keleivis išvydo žiburėlių, žiburėlių, kuris jam sakė, kad ten šilta ir jauku.

Gal keleivis gaus prieglobstį, pavalgys, gal...

Bet jis buvo toli. Regis, prabėgs visa amžinybė, kol jis nueis iki namuko, kuriame žiba šviesa. Pūga sustiprėjo. Šlapias sniegas tėškėsi į jo veidą. Jis nebejautė šalčio, ėjo atlapotais palto skvernais, atsagstytais marškiniais. Jautėsi laimingas.

Kai pūga aprimo, keleivis jau stovėjo prie negyvo namuko, kurio sienos buvo apgriuvusios, stogo liekanos kur ne kur dar laikėsi. Mažame namuko langelyje žibėjo pilnatis atspindys. Iš toli rodėsi, jog tai žiburėlis.

Netekęs vilties, keleivis pasirėmė į langinę ir, pastovėjęs keletą nakties minučių, patraukė toliau.

Ieškos kitų atšvaitų. Gal kada nors tai nebus apgaulė.

Vilius Baltrukėnas

Hermano vienatvė

Kartą viename dideliame puode gyveno pyragas Hermanas. Jis buvo vienišas, neturėjo draugų, su kuriais galėtų šnekėtis, tik nakties šešėlių, kuris nuolat jam neduodavo ramybės. Nutėkštas ant palangės jis jautėsi pavargęs ir nualintas karštos vasaros saulės. Iš nevilties Hermanas nutarė susidėti su velniūkščiu ir sudaryti su juo miltais pasirašytą sandėrį.

Tykią, tamsių šešėlių karaliavimo naktį Hermanas išsitraukė burtų knygą ir ėmė pūstis kaip pašėlęs. Staiga prie didžiulio puodo atsirado raguotasis ir pataikaudamas paklausė Hermano, ko jis noris. Pyragas skundėsi, jog jis noris daug draugų, su kuriais galėtų kalbėtis, žaisti...

Kipšas patrynė plaukuotus delnus ir prižadėjo, jog bus daug draugų, bet perspėjo, kad su jais reikės gerai elgtis, nesusipykti, antraip Hermanas sudegsias kaitrioje liepsnoje. Pyragas buvo toks vienišas, kad nė nepagalvojęs pasirašė sandėrį, ir raguotasis velniūkštis dingo taip staiga, kaip ir atsirado.

Vėl bėgo pragaištingas vienatvės laikas. Pyragas Hermanas jau galvojo, kad yra apgautas, bet kartą, keikdamas kipšą, prieš save pamatė poną Cukrų, Pieną ir žiupsnelį Miltų, kurie lyg iš dangaus sukrito į didžiulį puodą. Hermanas taip apsidžiaugė, kad tuojau pat ėmė su jais bendrauti, pasakoti apie savo vienatvę, nenuoramą šešėlių... Ponas Cukrus taip patiko, kad jam daugiausia skyrė laiko. Netrukus į puodą šliukštelėjo Aliejus ir įkrito panelė Druska bei Kiaušinis. Nauji Draugai Hermanui dar labiau patiko, todėl su jais kalbėjosi, pasakojo savo gyvenimą. Tik panelė Druska, vos prisitartinusi prie puodo "šeimininko", jam sukėlė pasipiktinimą. Hermanas puolė ją vadinti karčiaja, bjauriaja drauge. To betrūko Hermanui, kad jam būtų taip nepavykę. Panelė Druska buvo visų naujųjų draugų sesuo, todėl puode užvirė chaosas. Viskas ėmė maišytis, suktis...

Nereikėjo nė geros valandos, ir Hermanas orkaitėje jau buvo iškepęs. Jis sulaužė velniui duotą pažadą nesusipykti, todėl buvo iškeptas ir suvalgytas taip gardžiai, jog norisi vėl pakartoti šią istoriją.

Paslapčių paslaptis

Iš debesų bokšto pažiro liepsnojančios skraistės.
Vienintelis metalinio varpo dužesys praskaidrino
žmogaus sąmonę.

Tada, kai aplinkui daužėsi paukščių sparnai, tirštame
rūke klimpo elnio kojos. Vėl pasigirdo metalinio varpo
dužesys. Žmogus stovėjo netekęs žado, sukaustytas
nelemtos minties.

Žalios giraitės paslapčių paletėje išryškėjo raudoni
nuodėmės potėpiai. Mirtis.

Liepsnojančios skraistės uždengė rūke paskendusią
paslaptį!

Žingsniai, kurie pasigirdo iškart po to, kai aplinkui
sklaidėsi parako dūmai, buvo abejingi. Balti beržai
klidėjo juodų dienų skausmu, kuris įvyks, įvyks tada,
kai mintyse netilps gaislestis.

Kodėl?

Jam gėda pažvelgti į tolumoje verkiančias akis...

Ach! Žmogus bėgo triukšmo link, nes nebegalėjo pakęsti
tos tylos, kuri gedėjo žalios giraitės paslapčių paletės.

Iš debesų išsivoliojo mėnesiena. Tirštas rūkas nusinešė
dienos paslaptį.

Nevykėlis

Iš pradžių jo nesimatė, bet po to, kai pasimirė jo vienintelė senučiukė, jis dažniau pasirodydavo kieme.

Iš nevilties ir beprasmiu gyvenimu jis išmaukdavo aludėje kelis bokalus ir svyruodamas eidavo į bendrabučio rūšį. Namų jis neturėjo. Neturėjo pinigų ir apsilankydamas aludėje, o jo vienintelį senučiukės butą atėmė anstoliai.

Atėjęs prie bendrabučio, Nevykėlis atsisėdavo ant suoliuko ir užsirūkydavo pypkę, prisikišęs į ją tabako. Dažnai vaikai imdavo iš jo šaipytis, juokdavosi, bet jis nekreipdavo dėmesio ir kartais net pasekdavo linksmų istorijų. Pamažu vaikai jį pamilo ir nebesišaipydavo.

Po ilgų ir įdomių pasakojimų Nevykėlis nerangiai atsistodavo ir nusvyruodavo į rūšį. Ten jam būdavo šilta ir jauku. Kaimynai nepykėjo ir nevarydavo jo iš vienintelės prieglaudos, o, atvirksčiai, atnešdavo jam anklodžių, duonos riekelę.

Nevykėlis net susirado draugų; ilgomis nemigos naktimis jis šnekėdavosi su katinais, kurie atkeliaudavo pro plyšį iš lauko.

Rytais, kai saulė medžius nudažydavo aukso spalvomis, Nevykėlis patraukdavo konteinerių link. Dažnai jis susimušdavo su kitais nevykėliais, todėl nuolat būdavo apiplyšęs ir purvinas.

Ateidavo ilga ir sunki naktis. Jis šmirinėdavo po autobusų stotį ir prašydavo žmonių pinigų, bet susilaukdavo tikrai skaudžių patyčių ir pašaipos. Aludėje jį pažinodavo, todėl įpildavo jam alaus atsidėkodami už linksmas istorijas. Kartais net pasiūlydavo keptos duonos.

Vakarais jis rūkydavo savo pypkę ir šekdavo linksmas istorijas vaikams.

Vilius Baltrukėnas

Būtybėlės

Prabėgo gražus ruduo, šiandien jau tikra žiema, šaltokas gruodis. Už lango - vakarykštės pėdos, išpaustos į sniegą, zylių pulkelis ir šaltis.

Sėdi prie lango ir apmąstai vakarykštę dieną, savaitę, greitai prabėgusią, visus pasikeitimus. Buvo žalia, spalvinga, o dabar - balta ir niūru. Tarytum tave būtų apgavus žaliaskruostė būtybėlė - vasara, kurią mylėjai... Lange atsispindi upelių gido nuotykliai, žaismingos spalvos, kvapai, ilgų dienų karaliavimai gyvybe alsuojančiuose laukuose...

Tamsūs Laiko šešėliai nubloškė nuo margaspalvės vejos...

Mąstai apie dviejų būtybėlių draugystę, kuri-kaip Šekspyro eilėse-graži, abipusiška, bet kartais sielvartinga ir skaudi. Vakarai su poezija, ilgos ir bemiegės naktys, kažko laukimas. Paniręs į meilės gniaužtus užbėgi realybei už akių ir lauki kitos dienos. Bet tave apgauna. Apgauna, nes tai trunka neilgai. Taip atsitiko ir su žaliaskruoste būtybėle - sudužo gaivūs vasaros kvapai tavo krūtinėje. Nors, atrodo, tik vakar dar ja gyvenai, ją mylėjai, svajojai. Apgavo, nes dingo...

Už lango jau vėlyvas vakaras. Danguje švyti angeliukų chorai-įsižiebusių žvaigždžių iliuzija... Jos vėl dainuos! Dainuos tą pačią dainą. Bet negali laikyti savyje pagiežos, nors žinai, kad ir jos tave apgaus...

Vilius Baltrukėnas

...į amžiną šviesą

Saulė jau leidosi į lapuotų medžių pagaltėles. Mažoje giraitės ilankėlėje, prie vėjų išaustos dievelės, stovėjo senas ir jau vietomis apdžiūvęs klevas. Jo žievėje didžiuliais ragais savo inicialus paliko elniai. Šaltomis naktimis šakose lyg būkiniame patale glaudėsi paukščių pulkeliai.

Šikart paukštukai tupėjo vienas prie kito taip arti, taip šiltai, lyg visi būtų nei pikty kėslų, nei kerštingų minčių nesuriantantys broliai... Saulė jau leidosi, ir jos šilti spindulėliai dar glamonėjo paukštukus, atsisveikindami ir linkėdami ramios ir žvaigždėtos nakties.

Iš žemės tamsiųjų urvų ėmė liūsti šaltukai. Jie tuoj pat panoro pakęšnoti paukštukams kaklelius... Šiems tai nebuvo malonu. Kai šaltukai vis labiau išsismagindami sukosi aplink juos, šilumos jiems suteikdavo juokingos istorijos, šildė ir mintys, kad greit praeis naktis ir saulė vėl pamojuos kaitriais savo delnais. Bet šaltukai darbavosi it našelę, kai kurie lino net ^į po sparnėliais. Tačiau istorijos buvo tokios linksmos, kad paukštukų balseliai bernakt vilnijo toli toli, priversdami pramerkti akį net barsuką, šernienę ar net miško karalių briedį...

Juokas, kvatojimai nugalėjo šaltukus, išpustė jų karaliavi-
mą. Paukštukai nepasidavė.

Kai virš lapuotų medžių iškilo saulė, nuo klevo šakų į erdvę pakilo ir paukštukai. Plasnodami jie kilo karštuolės link, nekantraudami vėl mėgautis jos šiluma.

Paukštukai bijo šalčio ir tamsos, jiems būna liūdna naktį. Bet jie sulaukia saulėtės!

Taip ir mes po bėdų, po tamsos trokštame išvysti šviesą - savo saulę, kuri mus vėl sušildo. Visa gyvastis veržiasi į amžiną šviesą!

Vilius Baltrukėnas

Beržynėlis

Kartais ateina toks laikas, kai užolūsta prisiminimai, sugrąžindami gražiausius įspūdžius, kai minčių bangos nuvilnija toli, toli...

Šalia kelio auga beržynėlis. Jis nelabai didelis, bet anksčiau buvo labai gražus. Jame tarp berželių puikiai derėjo keli uosiai ir eglaitės. Čia galėjai pasisemti minčių, įkvėpimo, pasigėrėti nuostabiausiais vaizdais, kuriuos prisimeni visą gyvenimą.

Beržynėlyje būdavo ramu. Čia ateidavo senučiukės mablaškyti senatvės liūdesį, pažerti trupinių paukščiams, kurių karnavalus galėjai dažnai matyti.

Tąkart, pamenu, buvo ruduo. Berželiai jau buvo praradę lapus, lengvai galėjai išžiūrėti varnų peštynes šakose. Ant žaliai dažyto suolelio sėdėjo vyriškis, rankoje laikydamas knygą ir kažką murmeldamas sau panosėje, - atrodė, apimtas įkvėpimo. Gal iš tiesų kūrė eilėraštį? Aš sukausi po beržynėlių išskėstomis rankomis, iš mano mažų saujelių žiro labai - šviesiai geltoni, o atrodė lyg balti pavasario obelių žiedai... Jaučiausi, tarytum pirmą kartą būčiau ištrūkęs iš keturių sienų gniaužtų ir pajutęs laiko ritmą. Tokią akimirką pamatai gyvenimo žaismą, atrandi gražiausias metaforas, pajunti, kaip nesuvaldomai plaka širdis... Ak, Beržynėlis!

Bet šiandien jis atrodo kitaip negu mano vaikystėje, kai čia rasdavau užuovėją ir ramybę. Žaliai nudažytas suolelis sulaužytas, tik juodvarniai krankdami tupinėja ant jo griaučių. Nebegali prisėsti, pailsėti. Žalioje pievelėje, taro pusgyvių berželių aplaužytomis šakomis, pilna žmogaus "kultūros" įrodymų... Tiktai kartais dar sutinki senutes ir aplink jas besisukančius paukščių karnavalus.

Mano vaikystės Beržynėlis! Tai lyg pirmasis žodis, pirmieji žingsniai, kurių nebeteks patirti gyvenime.

Vilius Baltrukėnas

Pumpurų skleidimosi metas

Tirštas rūkas pravilnijo pievos paviršiumi, prikeldamas smuikininkus žiogelius ir gėlių gausybę...

Eidamas įvairiarūšių medžių alėja, stebėjau si bundančia gamta, gyvasties meilės scenomis. Nusiplėšęs kaštono pumpurą spaudžiau jį savo delne. Lipnus jo apvalkalas nemaloniai lytėjo odą. Tarp medžių stovėjo kelios statinaitės užrūgusios sulos, kurioje plūduriavo nugaišusios musės, uodai... Per medinį tašelį, įkalta į vieno beržo kamieną, išsprūstelėdavo vienas kitas lašas. Ir čia jau zvimbė smulkūs vabzdžiai.

Paskendęs paukščių garsuose, artėjau tvartelio link. Neseniai dažyto stogo kvapas maišėsi su pavasario kvapais. Mano akys susitiko su tikro mano draugo - šunelio - akimis. Smarkiai vizginamas pūstą savo uodegą ir gestikuliuodamas ištįsusiu liežuviu, kuriuo tekėjo seilės, jis prašė kasdieninio kaulo. Šikart prie snuokčio prikišau kaštono pumpurą. Neapgaunanti uoslė įspėjo mano apgaulę ir šunelis nukiūtino į atokaitą. Balutėse taškėsi čiauškaliai žvirbliai, bet, nebaidyti mano rankos mosto, nuplasnojo į pastogę ir greitai visai dingo iš akiračio.

Išėjau į laukus. Į karalystę, kur kiaulpienės vilioja bitučių spiečius, kur ramybę teikia vieversiai, pamalonindami savo čiulbėjimais. Šiek tiek alinant karštokos saulės spinduliams, bet gaivinant švelniai dvelkiančiam vėjui audėjėliui, atsidūriau prie upelės. Jaučiausi nešamas Pavasario delnų... Priėjau karklą. Jis, nasidabinęs kačiukais, buvo gražiausias iš visų medžių, augančių palei upę. Ak, kokie gražūs kačiukai! Prisiskyniau jų šakelių - tai bus puiki dovana mamai.

Čia, upelėje, atbusdama raišė smulkmė, čia girdėjosi genio ritmas, čia suraibuliuodavo smarkus plėšrūnės smūgis... Pavasaris veržėsi į krūtinę, į širdį! Kvapas, tas nenumaldomas kvapas lydėjo mane nuo pat kelionės pradžios ir gniaužė nosį...

Bėgau namo, rankoje laikydamas puokštę mamai ir tą kaštono pumpurą... Jisai tarytum šnabždėjo, kad atbudo gyvastis, kad atėjo tikras pavasaris - pumpurų skleidimosi metas!